

Sag C-34/24**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

18. januar 2024

Forelæggende ret:

Rechtbank Amsterdam (Nederlandene)

Afgørelse af:

20. december 2023

Sagsøgere:

Stichting Right to Consumer Justice

Stichting App Stores Claims

Sagsøgte:

Apple Distribution International Ltd

Apple Inc.

Hovedsagens genstand

Hovedsagen vedrører et kollektivt erstatningssøgsmål, som blev anlagt mod Apple Inc. og Apple Distribution International Ltd. (herefter »Apple m.fl.«) vedrørende påståede overtrædelser af konkurrencereglerne, navnlig af artikel 101 TEUF og 102 TEUF, som har medført skade for brugerne af den nederlandske Apple App Store.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Denne præjudicielle anmodning i henhold til artikel 267 TEUF vedrører spørgsmålet om fortolkningen og anvendelsen af artikel 7, nr. 2), i forordning (EU) nr. 1215/2012 (herefter »Bruxelles-Ia-forordningen«) i forbindelse med kollektive søgsmål og påståede overtrædelser af konkurrencereglerne i forbindelse med køb, som er foretaget i den nederlandske Apple App Store. Navnlig er det

afgørende, hvilken domstol der har den stedlige kompetence i disse tvister, og om Bruxelles-Ia-forordningen tillader anvendelse af nationale lovvalgsregler i den nederlandske Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (lov om afvikling af masseskader ved hjælp af et kollektivt søgsmål), samt hvilke kriterier der er relevante for fastsættelsen af den stedlige kompetence.

Præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål (handlingsstedet)

- a. Hvilket sted skal kvalificeres som det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, som omhandlet i Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2), i en situation som den foreliggende, hvor det påståede misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i artikel 102 TEUF i en medlemsstat blev gennemført ved hjælp af salg via en onlineplatform, som forvaltes af Apple, og som er rettet mod hele medlemsstaten, idet Apple Irland optræder som udviklerens enedistributør og kommissionær og indeholder en provision af købesummen? Er det i denne forbindelse af betydning, at onlineplatformen i princippet er tilgængelig i hele verden?
- b. Gør det i denne forbindelse en forskel, at der i den foreliggende sag er tale om søgsmål, som er anlagt i henhold til artikel 3:305a i Burgerlijk Wetboek (borgerlig lovbog) af en juridisk person, der har som formål i medfør af sin egen ret at varetage de kollektive interesser for flere brugere, som har deres bopæl i forskellige retskredse (i Nederlandene »arrondissementen«) inden for en medlemsstat?
- c. Såfremt det på grundlag af det første spørgsmål, litra a), [og/eller det første spørgsmål, litra b)] ikke kun er en, men flere nationale domstole i den pågældende medlemsstat, der har stedlig kompetence, er Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2), da til hinder for at anvende national (proces)ret, som gør det muligt at henvise sagen til kun én domstol i denne medlemsstat?

Det andet spørgsmål (resultatstedet)

- a. Er det i et tilfælde som det foreliggende, hvor den påståede skade som følge af købet af apps og digitale in-app-produkter via en onlineplatform (App Store), som forvaltes af Apple, idet Apple Irland optræder som udviklernes enedistributør og kommissionær og indeholder en provision af købesummen (og idet der har fundet såvel et påstået misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i artikel 102 TEUF som en påstået overtrædelse af kartelforbuddet som omhandlet i artikel 101 TEUF sted), og hvor det sted, hvor købet blev foretaget, ikke kan fastslås, udelukkende brugerens bopæl, der skal anvendes som kriterium for stedet for skadens indtræden som omhandlet i Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2)?

Eller findes der i denne situation også andre kriterier for at bestemme den kompetente domstol?

b. Gør det i denne forbindelse en forskel, at der i den foreliggende sag er tale om søgsmål, som er anlagt i henhold til artikel 3:305a i Burgerlijk Wetboek (borgerlig lovbog) af en juridisk person, der har som formål i medfør af sin egen ret at varetage de kollektive interesser hos flere brugere, som har deres bopæl i forskellige retskredse (i Nederlandene »arrondissementen«) inden for en medlemsstat?

c. Såfremt den stedlige kompetence på grundlag af det andet spørgsmål, litra a) [og/eller det andet spørgsmål, litra b)], tilkommer en national domstol i den pågældende medlemsstat, som kun har kompetence i søgsmålene vedrørende en del af brugerne i denne medlemsstat, mens det er andre domstole i den samme medlemsstat, der har den stedlige kompetence i søgsmålene vedrørende en anden del af brugerne, er Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2), da til hinder for at anvende national (proces)ret, som gør det muligt at henvise sagerne til kun én domstol i denne medlemsstat?

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 101 TEUF og 102 TEUF

Bruxelles Ia-forordningens artikel 7, nr. 2), samt artikel 17 og 18

Anførte nationale forskrifter

Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (lov om afvikling af masseskader ved hjælp af et kollektivt søgsmål)

Artikel 3:305a i Burgerlijk Wetboek (borgerlig lovbog)

Artikel 1-14, artikel 209, artikel 220, artikel 1018c, stk. 3, artikel 1018d, stk. 1, og artikel 1018e, stk. 1-3, i Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (civil retsplejelov)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Apple fremstiller diverse bærbare enheder, bl.a. iPhone, iPad og iPod Touch, som fungerer ved hjælp af et operativsystem (iOS), som er udviklet og administreres af Apple, og som er forudinstalleret på Apples enheder. Til disse enheder kan der downloades og/eller købes apps i Apple App Store, Apples onlinesalgplatform (»storefront«), hvor der også er adgang til in-app-produkter. Dette er funktioner, tjenester eller produkter inden for en app. Disse apps udvikles af Apple eller tredjepartsudviklere. På Apples enheder kan der primært benyttes apps, som stilles

til rådighed i App Store. For at kunne benytte App Store skal der oprettes en brugerprofil. App Stores »storefront« kan anvendes på grundlag af brugerens indstillinger og er koblet til det land, der er valgt i brugerprofilen. Brugere, der vælger Nederlandene som land i deres profil, bliver automatisk ledt videre til App Stores nederlandske »storefront«. Betalingerne i App Store sker udelukkende via Apples App Store-betalingsystem. Tredjepartsudviklere kan tilbyde apps, der er udviklet til Apple, i App Store, hvis de overholder bestemte betingelser. De aflønnes via den købspris, som brugerne har betalt for at benytte apps eller in-app-produkter, hvilket Apple indeholder en provision for. Apple Inc. står i spidsen for Apple-koncernen og er moderselskabet med hjemsted i USA for Apple Distribution International Ltd. (herefter »Apple Irland«). Sidstnævnte optræder som Apples repræsentant og leverandør i Den Europæiske Union og behandler data for brugere i EU, herunder data fra brugerprofilen.

- 2 Sagsøgerne, dvs. Stichting Right to Consumer Justice og die Stichting App Stores Claims, har bl.a. til formål at repræsentere interesser for personer, som er blevet ofre for konkurrencebegrænsende praksis. De har ved Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) rejst et kollektivt erstatningssøgsmål på grund af overtrædelser af konkurrencereglerne begået af Apple m.fl. og i denne forbindelse rejst krav mod Apple Inc. og Apple Irland som solidarisk hæftende. Sagsøgerne har anlagt sagen på grundlag af lov om afvikling af masseskader ved hjælp af et kollektivt søgsmål. Allerede før indførelsen af denne lov var det muligt at anlægge kollektive søgsmål i Nederlandene, men efter lovens ikrafttræden er det også muligt at anlægge et kollektivt erstatningssøgsmål, hvilket gør det muligt at afgøre en masseskade på en effektiv måde. De stiftelser, som anlægger disse søgsmål, gør dette i eget navn og optræder derfor som selvstændige interesserepræsentanter for alle personer, som er af den opfattelse, at de har lidt skade. Sagsøgerne er således hverken befuldmægtigede, repræsentanter eller cessionærer for de skadelidte personer. De skadelidte er principielt bundet af rettens endelige afgørelse, medmindre de gør brug af opt out-bestemmelsen, og de har (i givet fald) ret til individuel erstatning. Kollektive erstatningssøgsmål støttet på lov om afvikling af masseskader ved hjælp af et kollektivt søgsmål kan også anlægges mod udenlandske parter. I så fald skal den nederlandske domstol afgøre, om den har kompetence i sagen.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 3 Sagsøgerne er af den opfattelse, at den forelæggende ret har kompetence i henhold til Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2).
- 4 Efter Apple m.fl.'s opfattelse kan den forelæggende rets kompetence ikke støttes på Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2), da den påståede skadetilføjelse ikke foregik i Nederlandene. Subsidiært gør Apple m.fl. gældende, at Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) kun kan have kompetence for brugere, som foretog køb i App Store med en nederlandsk »storefront« i Amsterdam.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 5 I hovedsagen er det afgørende, om den forelæggende ret har kompetence til at behandle de kollektive erstatningssøgsmål i henhold til Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2).
- 6 Domstolen anførte i dom af 15. juli 2021, Volvo m.fl. (C-30/20, EU:C:2021:604, herefter »Volvo m.fl.-dommen«), at Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2), tillægger den stedlige kompetence direkte og umiddelbart. Ifølge Domstolens faste praksis kan den stedlige kompetence i henhold til denne forordnings artikel 7, nr. 2), både fastlægges ud fra det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået (herefter »handlingsstedet«), og ud fra stedet for skadens indtræden (herefter »resultatstedet«), således at sagsøgeren kan vælge.
- 7 I henhold til Domstolens Dom af 5. juli 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, herefter »flyLAL-dommen«) bestemmes handlingsstedet i tilfælde af misbrug af en dominerende stilling (artikel 102 TEUF) ud fra de handlinger, som den dominerende virksomhed har foretaget for at gennemføre misbruget i praksis. Foreligger der imidlertid særskilte begivenheder, som er del af en fælles strategi og samlet bidrager til skaden, skal det undersøges, hvilken begivenhed, der var afgørende for gennemførelsen af en sådan strategi. I lyset af Domstolens praksis i dom af 25. oktober 2011, eDate Advertising m.fl. (forenede sager C-509/09 og C-161/10, EU:C:2011:685, herefter »eDate Advertising m.fl.-dommen«) udgør Apple m.fl.'s praksis et angiveligt misbrug af en dominerende stilling, som (også) blev realiseret i Nederlandene, hvilket indebærer, at de nederlandske domstole har international kompetence. I flyLAL-dommen og i dom af 21. maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, herefter »CDC Hydrogen Peroxide-dommen«) udtalte Domstolen sig også om fastsættelsen af handlingsstedet i forbindelse med forbudt vertikal prisbinding. I henhold til disse domme afhænger handlingsstedet af en konkret begivenhed, hvorved kartellet blev endeligt stiftet eller der blev indgået en aftale, som isoleret set udgjorde den begivenhed, der var årsag til den påståede skade.
- 8 Det fremgår af Domstolens dom af 12. september 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701), at der ved fastlæggelsen af resultatstedet ikke kan tages hensyn til ethvert sted, hvor skadevirkningerne kan opstå, men at der skal være tale om en primær skade, som følger direkte af det kausale resultat, og ikke de derpå følgende negative konsekvenser. Det fremgår desuden af flyLAL-dommen, at når det marked, der påvirkes af den konkurrencebegrænsende adfærd, befinder sig i den medlemsstat, på hvis område den påståede skade hævdes at være indtrådt, befinder stedet for skadens indtræden sig i denne medlemsstat.
- 9 For det første peger den forelæggende ret på, at den nederlandske lovgiver ikke har fastsat en bestemt domstol, som skal have kompetence til at behandle alle sager i henhold til lov om afvikling af masseskader ved hjælp af et kollektivt søgsmål, og at spørgsmålet om, hvilken domstol der har kompetence på grundlag af Bruxelles-Ia-forordningen, derfor er relevant. Desuden kan CDC Hydrogen

Peroxide-dommen ikke uden videre anvendes i hovedsagen, da de skadelidtes krav til forskel fra i den sag, hvor denne dom blev afsagt, ikke samles, men sagsøgerne optræder i eget navn med henblik på at repræsentere de skadelidtes kollektive interesser.

- 10 For det andet er den forelæggende ret af den opfattelse, at det ved fastlæggelsen af handlingsstedet er muligt at sammenholde de handlinger, der er relevante for misbruget af Apples dominerende stilling, med den omstændighed, at App Store med den nederlandske »storefront« er specielt orienteret mod det nederlandske marked og også anvender det nederlandske sprog. De relevante handlinger er efter den forelæggende rets opfattelse salgene i App Store (som forvaltes af Apple), idet Apple Irland optræder som enedistributør og kommissionær og indeholder en provision af købesummen. Ved anvendelse af retspraksis i flyLAL-dommen og eDate Advertising m.fl.-dommen, kan det følgelig for det første konkluderes, at de påståede overtrædelser af konkurrencereglerne fandt sted i Nederlandene, og for det andet, at de nederlandske domstole har international kompetence. Til forskel fra flyLAL-dommen mangler der imidlertid et sted, hvor en specifik handling foretages, da købene foretages på en onlineplatform. Følgelig er det fortsat ubesvaret, hvilken nederlandsk ret, der har den stedlige kompetence.
- 11 For det tredje ligger resultatstedet for de fleste brugere efter den forelæggende rets opfattelse i Nederlandene, da disse brugere foretog køb i App Store med en nederlandsk »storefront« og betalte købene via nederlandske bankkonti. Deraf følger, at Nederlandene er det sted, hvor den primære skade opstod. Dermed er det endnu ikke fastlagt, hvilken nederlandsk ret, der har kompetencen. Det kan udledes af Volvo m.fl.-dommen, at den stedlige kompetence tillægges retten på det købssted, hvor skadelidte har bopæl. Da købene imidlertid fandt sted via mobile enheder på en onlineplatform, er det vanskeligt at fastlægge det præcise sted. Den forelæggende ret ønsker oplyst, om der i dette tilfælde kan tages udgangspunkt i brugerens/køberens bopæl. I så fald har Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) kompetencen for de brugere, som har bopæl i Amsterdam, mens det i betragtning af bestemmelsen i Bruxelles-Ia-forordningens artikel 7, nr. 2), er uklart, om den forelæggende ret også har kompetencen for de brugere, som ganske vist ikke har bopæl i Amsterdam, men dog i Nederlandene. Det er derfor muligt, at forskellige domstole fra forskellige retskredse har kompetencen, alt efter hvor den part, hvis interesser repræsenteres, har bopæl. Som følge heraf vil der være forøget risiko for, at der træffes forskellige afgørelser i sammenlignelige tilfælde.
- 12 Desuden er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt det har betydning, at et kollektivt erstatningssøgsmål anlægges af en juridisk person, som repræsenterer kollektive interesser. Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende, ønskes det oplyst, om den juridiske persons hjemsted er et kriterium for at bestemme kompetencen for den domstol, der har kompetence for hele medlemsstaten, eller om der skal tages hensyn til andre kriterier. Hvis det er tilladt at tage udgangspunkt i hjemstedet for den juridiske person, som repræsenterer brugernes

interesser, kan erstatningssøgsmålet i henhold til den civile retsplejelovs artikel 220 anlægges effektivt ved kun én domstol.

- 13 Endelig ønsker den forelæggende ret oplyst, om Bruxelles-Ia-forordningen åbner mulighed for at anvende nationale (i den foreliggende sag de nederlandske) lovvalgsregler (navnlig den civile retsplejelovs artikel 220), selv om denne forordning skal bestemme den stedligt kompetente domstol direkte og umiddelbart. Dette spørgsmål blev også stillet i to præjudicielle anmodninger, som Gerechtshof Amsterdam (appeldomstolen i Amsterdam, Nederlandene) forelagde for Domstolen den 19. september 2023 (C-672/23 og C-673/23).

ARBEJDSDOKUMENT